

PCHŁA (34) *sb f*

a jasne.

sg N pchła (11). ◊ G pchły (1). ◊ A pchłę (2). ◊ pl N pchły (8). ◊ G płech (4) BierEz, BielKron, Mącz, RejPos, błech (1) Calep. ◊ D pchł(a)m (1) FalZioł, pchłóm (1) Mącz. ◊ A pchły (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

zool. *Pulex irritans* L. (Rost); owad bezskrzydły z rzędu *Aphaniptera*, pasożytny na ssakach i ptakach; *pulex* Murm, Mymer¹ Mącz, Calep, Cn (34) : Pchła ná człowieká wfkoczyłá/ A w rámię go vkašíłá BierEz M, P2v; Murm 99; Mymer¹ 28; PLefznik dla thego iefth nazwan ífz od nie⁸⁰ zdichaią pchły FalZioł I 114c, +7a, [*5]a, I 111c, 114d, 148b (14); RejZwierz 121; Occurrit pulicibus haec herba, Dobre to ziele przećywko pchłóm. Mącz 74d, 230b, 293b, 330d [2 r.]; W dzień wielkonocny ktho święconego nie ie/ á kielbáfy/ dla węzá/ chrzanu dla płech/ Iárzábká dla więzyenia/ iuż zły krześciánin. RejPos 225v; Pulicosus – Pełni błech. Calep [874]a, [874]a; GrabowSet T4.

W połączeniach szeregowych (2): Dobrze téż w práwić mu [koniowi] plułkwę/ pchłę/ álbo wefz w korzeń/ bo téż od tego łefktánia fye mocz wzburzy. SienLek 173, 158.

W charakterystycznych połączeniach: pchły gonić (rozganiać) (2), morzyć, zabijać, zatracać; pchły kqsają (2), (po)zdychają (6).

Szeregi: »pchły z muchami; [muchy i pchły]« (1): RejWiz 94v; [tedyć muchy y pchły załługuią też tę miłość/ bo Bog włzytki fтворzenia fwoie miłúie. FalcSpr 170]. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»wszy i pchły« (1): thym fie máżą ná káždy mieśiác/ á tymże gryżienia od włzy y płech vchodzi BielKron 262. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

Przen: Człowiek nędzny, bez znaczenia (2) : RejPos 228; BudBib 1.Reg 26/20; [Kogóz prześláduiefz/ królu Izráelki/ kogo prześláduiefz? Pía zdechłego prześláduiefz/ á pchłę iednę. WujBib 1.Reg 24/15 [przekład tego samego tekstu RejPos]].

ZCh, IG